Rev. R. Acad. Med. Catalunya, 2018; 168-177

Ingrés d'Acadèmics corresponents

EPONÍMIA MÈDICA CATALANA. CONTRIBUCIÓ DELS ACADÈMICS DE LA REIAL ACADÈMIA DE MEDICINA DE CATALUNYA

Elena GUARDIOLA i PEREIRA

PARAULES CLAU: Epònims, Història de la medicina catalana, Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya, Acadèmics, Llenguatge mèdic

UNA PETITA INTRODUCCIÓ

Un epònim segons el Diccionari Enciclopèdic de Medicina és el "*Nom donat a una malaltia, símptoma o signe, accident anatòmic, intervenció, etc., derivat del de la persona a la qual hom atribueix la seva descoberta o descripció primera*". També s'aplica als noms que deriven d'altres noms propis, com ara institucions, ciutats o països.

La terminologia mèdica és una de les terminologies científiques que disposa d'un nombre més elevat d'epònims.

L'estudi dels epònims va lligat al de la terminologia i el llenguatge, però també al de la història de la medicina. Permet descobrir aquelles persones el nom de les quals s'associa, a través de l'epònim, a algun aspecte de la medicina i reconèixer les seves contribucions al desenvolupament de la medicina o de la ciència en general[1,2].

Mentre que al món anglosaxó els llibres d'epònims (sobretot els que inclouen llistats amb definicions) són relativament comuns, no són freqüents a casa nostra i el reconeixement que hi va lligat és molt menor aquí. I si se'n parla, de l'epònim i de qui l'ha originat, sovint és de forma *personal* i sense una contextualització de les contribucions que el metge va fer a la medicina dins de la seva activitat professional; en altres paraules, és difícil trobar en quines circumstàncies va sorgir la idea o es va anar desenvolupant el procés que finalment va donar lloc a *allò* (tècnica, aparell, escala, etc.) que després va esdevenir un epònim.

UN PROJECTE: L'ESTUDI DE L'EPONÍMIA MÈDICA CATALANA

L'interès per la història de la medicina catalana així com per la terminologia i pel llenguatge mèdics, a més d'una gran curiositat per descobrir aquelles persones que els havien originat, va fer que, ja fa prop de vint anys, comencéssim a recollir i estudiar epònims mèdics d'origen català.

Els objectius d'aquest projecte han estat, en primer lloc, la identificació dels epònims mèdics d'origen català; després, obtenir informació tant sobre el que es descriu amb l'epònim com sobre la persona que n'és l'origen i també l'obtenció de la publicació en la qual es descriu per primera vegada allò que ha donat lloc a l'epònim. A més, hem volgut reflectir, en tots els casos, el context en què va originar-se l'epònim i la realitat històrica d'aquells moments. Les nostres troballes han anat augmentant també gràcies a la col·laboració de moltes persones que ens han enviat referències d'epònims i que han anat enriquint els nostres arxius i el projecte.

Com a exemple, podem esmentar els epònims probablement més antics de casa nostra: els originats per Gaspar Casal i Julián[3]. Casal, va néixer a Girona el 1680 i va morir a Madrid el 1759, anys abans que aquesta Acadèmia es constituís. Lligats a ell trobem dos epònims: el collar de Casal i la malaltia de Casal. A més d'un estudi biogràfic, s'han buscat les primeres publicacions en què es descriuen ambdós així com els primers gravats, que

corresponen a l'edició pòstuma de l'obra de Casal "*Historia natural, y m*édica *del Principado de Asturias*"[4], i casos publicats recentment que il·lustrin l'epònim (com p. e. el collar de Casal en pacients amb pel·lagra).

Hores d'ara hem identificat i estudiat més d'un centenar d'epònims, originats per una vuitantena de metges catalans. Hem estudiat també un bon nombre d'epònims que s'han originat en el nom d'institucions, de ciutats o del propi país.

Val la pena remarcar que hi ha epònims de gairebé totes les disciplines mèdiques. En trobem en medicina interna, farmacologia, dermatologia, hematologia, oftalmologia, urologia, neurologia, traumatologia i en moltes altres més.

Segurament el primer epònim d'origen català que molts vam conèixer va ser el lligament de Gimbernat[5], quan els professors d'anatomia ens van explicar en el primer curs de la llicenciatura aquell lligament tan important per l'arquitectura de l'engonal, conegut també com lligament lacunar. Probablement, entre la munió d'estudiants que ens apinyàvem a les aules del Clínic o de Bellaterra, cap tenia gaire idea de qui era aquell català que havia donat nom al lligament però, també és veritat, a molts ens va fer una certa gràcia l'origen del nom i ens vam esmerçar a aprendre'l, a més, vist que, si més no en aquells moments, era una pregunta freqüent a l'examen. Gimbernat no va formar part d'aquesta Acadèmia però sí fou molt important dins del Reial Col·legi de Cirurgia, que tenia la seu on ara el té l'Acadèmia: l'amfiteatre anatòmic, únic al món, porta el seu nom.

Cal dir també que la contribució eponímica dels metges catalans no s'ha limitat només a la medicina i hi ha noms geogràfics, de plantes[6], d'insectes i altres animals que hi tenen el seu origen. Per exemple, és molt menys conegut que hi ha un gènere botànic de la família de grans arbres *Combretaceae* que es diu *Gimbernatia*, que va ser dedicat pels botànics Hipólito Ruiz i José Antonio Pavón a Gimbernat; a l'obra on l'hi dediquen, *Florae peruvianae, et chilensis prodromus*, fan constar el motiu: "*muy hàbil cirujano de cámara del Rei, el qual ha contribuido mucho al establecimiento del Jard*ín de Barcelona y de *su nueva cátedra de Botánica*"[7].

LA CONTRIBUCIÓ DELS ACADÈMICS DE LA REIAL ACADÈMIA DE MEDICINA DE CATALUNYA A L'EPONÍMIA MÈDICA CATALANA

Molts acadèmics d'aquesta Reial Acadèmia, d'una manera o altra, han estat l'origen o han participat en la creació d'epònims mèdics.

En aquests moments hem estudiat 79 metges catalans el nom dels quals és epònim; d'aquests, però, 3 van morir abans que és creés l'Acadèmia. Més de la meitat, 42 dels 76 restants, han estat o són acadèmics d'aquesta Reial Acadèmia[8,9] i 17 tenen més d'un epònim (val a dir, però, que també 3, per diferents motius, no van arribar a prendre possessió o van renunciar). Per altra banda, 5 acadèmics més estan directament relacionats amb epònims que podríem anomenar "institucionals"; i també 5 han donat lloc a epònims no mèdics (vegeu NOTA).

A la Taula 1 es pot veure una relació dels acadèmics de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya que han donat lloc a epònims, l'epònim o epònims que han originat cadascun d'ells i l'any d'ingrés a l'Acadèmia[8,9]. Els epònims no mèdics (noms de plantes, insectes) s'han marcat amb un asterisc. De ben segur, aquesta llista podria ser més llarga, perquè n'hi deu haver que encara no hem estudiat i, també de ben segur, amb el temps creixerà perquè hi haurà nous epònims que s'hi podran d'afegir.

El primer en aquesta llista alfabètica és Hermenegild Arruga i Liró, segurament l'acadèmic amb més epònims. N'hem estudiat una trentena (sobretot tècniques quirúrgiques i instrumental oftalmològic). Que són coneguts fora de casa nostra ho demostra, per exemple, que l'obra *Stedman's medical eponyms*[10], que es publica als Estats Units, en la seva segona edició, inclou 14 epònims, entre instruments i intervencions, que porten el nom d'Arruga. Veiem també que hi ha famílies amb diversos membres amb epònims: hi trobem quatre Barraquer (dos oftalmòlegs i dos neuròlegs), els

germans Brugada i els Gil-Vernet (pare i fill). No hi trobem, però, cap dona (hores d'ara no hem trobat cap epònim mèdic català que porti el nom d'una dona). L'últim alfabèticament és Ricard Zariquiey i Cenarro, pediatre i entomòleg, iniciador al nostre país de la bioespeleologia, que va donar lloc a diversos epònims no mèdics, com ara l'escarabat cavernícola *Speophilus cenarroi*.

No és l'objectiu d'aquesta presentació enumerar tots els epònims ni fer un repàs biogràfic dels acadèmics que els han originat. Alguns són prou coneguts, altres potser no tant. En qualsevol cas, la major part dels que hem estudiat ja s'ha publicat en diverses revistes[6,11] i en tres monografies[12-14] i els propers mesos se'n publicarà una selecció en un llibre, aquest cop en anglès[15]. És per això que en aquest article, de forma resumida es revisaran alguns aspectes generals i es presentaran algunes característiques d'alguns d'aquests epònims.

Tot i que la utilització d'epònims en medicina és molt freqüent, el seu ús topa amb una certa reticència per part de molts grups; les últimes dècades el propis metges han fet paleses, en moltes ocasions, posicions contràries al seu ús i alguns suggereixen que s'abandoni. Els lingüistes i els terminòlegs no s'han sentit gaire atrets per l'eponímia mèdica: els epònims no segueixen la lògica pròpia dels altres signes lingüístics, no tenen l'origen en arrels gregues o llatines, ni són manlleus d'altres llengües. Per als traductors són una dificultat afegida ja que, segons l'idioma o el país, un mateix epònim pot significar coses ben diferents o, per a una mateixa malaltia o síndrome, cada llengua pot disposar d'epònims diferents. A més, no tots els epònims estan constituïts amb els mateixos elements ni presenten la mateixa estructura, sense que hi hagi unes normes comunes quant a la seva constitució[1,2].

Entre els epònims (els exemples que s'inclouen tenen l'origen en acadèmics de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya; entre parèntesi, el nom de l'acadèmic), n'hi ha que són expressions que incorporen el cognom d'una sola persona com, per exemple, "la prova d'Azoy" (Adolf Azoy i Castañé), "la malaltia de Nubiola" (Pere Nubiola i Espinós), "la síndrome de Bayés" (Antoni Bayés de Luna) o "el signe de Pinós" (Tomàs Àngel Pinós i Marsell); també "l'operació de Puigvert" i "la malaltia de Puigvert" (Antoni Puigvert i Gorro) o "la gastropèxia de Corachán" (Manuel Corachán i García) així com "l'osteosclerosi endòstica pneumopàtica de Farreras" (Pere Farreras i Valentí), "la síndrome dels Brugada" o "la fenocòpia de Brugada" (dos dels epònims més recents) (Pere, Josep i Ramon Brugada i Terradellas).

En altres casos inclouen els dos cognoms, com ara "el signe de Pedro Pons" (Agustí Pedro i Pons), "l'anestèsia extradural de Gil Vernet" (Salvador Gil i Vernet), el "factor de difusió de Duran Reynals" (Francesc Duran i Reynals) o "el símptoma de Vidal Colomer" (Enric Vidal i Colomer).

Altres inclouen els cognoms de més d'una persona, com "la reacció de Müller-Bellido-Bürger" (Jesús Maria Bellido i Golferichs) o "El mètode de Gluck-Botey" i "La resecció submucosa de Killian-Botey" (Ricard Botey i Ducoing).

De vegades, del nom propi en deriva el nom d'un aparell o estri com el "casalimagnes" o el "casalímetre", de Bonaventura Casals i d'Echauz, o dona nom a un gènere o a un bacteri com és el cas del "*Psychrobacter fozii*" (que porta el nom d'Amadeo Foz i Tena).

També és molt freqüent que hi hagi casos de sinonímia, és a dir, varis epònims es fan servir per a denominar una mateixa cosa. "El mètode Trueta" (Josep Trueta i Raspall) es coneix amb molts altres noms, com ara "tècnica d'Orr-Bastos-Trueta", "mètode espanyol" o "tractament d'Orr", entre altres. En el cas del "test de Mira" (Emili Mira i López) és freqüent fer servir les sigles "PMK" o anomenar-lo "psicodiagnòstic miokinètic".

Altres vegades, una sola denominació pot correspondre a més d'un concepte (polisèmia). Així, amb el nom "operació de Gil-Vernet" (Josep Maria Gil-Vernet i Vila) trobem quatre operacions diferents: la pielotomia extensa, la trigonoplàstia, l'autoplàstia vesical amb un penjoll posterosuperior i

el trasplantament renal amb aprofitament de les vies excretores del receptor. També hi ha epònims que, tot i que sembli que tenen el mateix origen o són la mateixa cosa, provenen de persones diferents i signifiquen coses diferents (podrien considerar-se homònims), així "la tècnica de Barraquer" fa referència tant a la tècnica d'extracció de la cataracta (Joaquim Barraquer i Moner) com a la queratofàquia i la queratomileusi (del seu germà Josep Ignasi).

De vegades trobem que una mateixa persona ha donat nom a diversos epònims, que comparteix amb altres; és aquest el cas de la "síndrome de Vilanova-Piñol" i la "síndrome de Vilanova-Cañadell", en les que un mateix Vilanova (Xavier Vilanova i Montiu) forma part de dues síndromes ben diferents, una amb Joaquim Piñol i Aguadé i una altra amb Josep Maria Cañadell i Vidal.

Per acabar-ho d'adobar, una mateixa persona pot donar lloc a diversos epònims, que tenen diversos sinònims, que fan difícil distingir-los entre ells. Aquest és el cas dels epònims de Fernando Martorell i Otzet, ja que si parlem de "síndrome de Martorell" ens podem referir tant a l'úlcera de Martorell com a la síndrome de Martorell-Fabré o de Takayasu-Martorell o a la síndrome de la fiblada de Martorell.

Si analitzem els últims epònims catalans veiem que n'hi ha que es deuen a metges contemporanis, molts encara actius professionalment. Però alguns mostren característiques pròpies diferents dels epònims tradicionals. Sovint no porten el nom de cap persona, sinó que s'atribueixen als centres hospitalaris o a les ciutats on treballen els autors. Així, com ja s'ha comentat, hi ha alguns acadèmics el nom dels quals no forma part de cap epònim però que han participat en el naixement de diversos epònims que s'identifiquen com a catalans: "la prova de Dexeus" fou batejada per Josep M. Carrera i Macià amb aquest nom en relació amb la clínica Dexeus, on treballava, i amb el seu mestre, el també acadèmic Santiago Dexeus i Font, i a l'equip que va crear el conegut internacionalment com "*Barcelona Clinic Liver Cancer Staging System*" o "BCLC *Staging Classification*" hi jugà un paper important Josep Maria Llovet. Per altra banda, en "la calculadora Barcelona del risc de la insuficiència cardíaca (calculadora BCN Bio-HF)" hi participà Antoni Bayés i Genís i en la creació de l'anomenat "criteri de Barcelona" ho feu Joan Rodés i Teixidó.

ES POT MESURAR LA IMPORTÀNCIA DELS EPÒNIMS MÈDICS CATALANS?

Quina és la importància dels epònims mèdics catalans? Ara que tot es quantifica, és possible mesurar aquesta importància? Aquesta és una pregunta que s'ha plantejat en diverses ocasions.

Si tenim en compte que el primer epònim data del segle XVIII i els més joves no tenen encara ni una dècada, fer comparacions o establir una classificació és al meu parer, difícil, tal vegada impossible, si més no amb els mètodes que s'empren habitualment.

Una aproximació podria ser la consulta a bases de dades de bibliografia científica. Però realment això ens donaria una visió de la importància d'aquests epònims? Una cerca feta la primera setmana d'octubre de 2018 a *PubMed*[16], en la que es va considerar la inclusió de cadascun dels epònims en el títol o en el resum dels articles i es van revisar els llistats obtinguts, mostra que només hi ha 9 acadèmics amb més de 10 articles indexats a *PubMed* que parlin del seu epònim. D'aquests, 4 no superen els 50 (Puigvert, 11; Bayés de Luna, 18; Trueta, 22; Barraquer i Moner, 39; Arruga, 40) i 3 en tenen entre 50 i 100 (Barraquer i Roviralta, 66; Gil-Vernet i Vila, 63; Martorell, 72).

Mençió a part mereix la síndrome dels Brugada, que comptava en fer la cerca amb més de 3.000 treballs indexats a *PubMed* que en parlaven al títol o al resum, i eren 3.070 els que incloïen *Brugada syndrome* com a descriptor MeSH (des de 2007). Per altra banda, el sistema d'estadificació del càncer de fetge del Clínic de Barcelona, la BCLC *Staging Classification*, comptava en aquell moment amb més de 1.000 articles en aquesta base de dades.

No estranya, però, que els epònims més antics, la importància dels quals potser va ser gran en el

moment en què es van originar, no tinguin una gran representació en les bases de dades. Val a dir, però, que de molts d'aquests acadèmics sí que hi ha moltes publicacions pròpies a *PubMed*, però que no tenen relació amb el seu epònim.

Deixant a banda els intents quantificadors, la importància real del que representen els epònims catalans en la història de la medicina és molt variable i cal tenir en compte moltes circumstàncies.

Com a exemples, entre els més coneguts, considerats sens dubte com a importants, trobem "el mètode Trueta", que va ajudar a salvar moltes vides durant i després de les guerres del segle XX, i les "tècniques dels Barraquer", que han fet que milions de persones recuperin la vista. Però entre els que no són tan coneguts hi ha, per exemple, "el mètode de Duran", l'epònim de Frederic Duran i Jordà. Aquest mètode feu possibles les transfusions a distància durant la Guerra Civil espanyola i obrí les possibilitats als bancs de sang; fou una contribució molt important, amb repercussió a tot el món, però, malauradament, poc reconeguda i poc citada fins fa ben pocs anys.

D'altres epònims podríem dir que avui tenen un interès més aviat baix en l'exercici de la medicina, ja que han estat superats gràcies a avenços científics posteriors. Podríem pensar que aquest és el cas dels epònims, per exemple, d'Azoy ("la prova d'Azoy"), Bellido ("la reacció de Müller-Bellido-Bürger"), Corachán ("la gastropèxia de Corachán"), Farreras ("l'osteosclerosi endòstica pneumopàtica de Farreras") o Nubiola ("la malaltia de Nubiola")... Però això no treu que gràcies a molts d'ells i a la seva feina, fruit de la qual sorgiren els epònims, Catalunya ha pogut assolir un nivell molt elevat i un extraordinari prestigi com a país de bona assistència sanitària i capdavantera en la recerca biomèdica i que van contribuir de forma decisiva al progrés, i de vegades a la creació, de les seves especialitats.

I si tirem enrere i fem una mirada als primers acadèmics, als més antics, veiem que la seva feina va transcendir en medicina però també en altres àrees com la botànica, molt important en la formació dels metges al segle XVIII: llavors se'ls va atorgar l'honor -per dir-ho d'alguna manera- de batejar amb el seu nom algunes espècies i diverses plantes. Ells van ser alguns dels que van obrir camí cap al que serien els estudis i l'exercici de la medicina i la cirurgia tal com els coneixem avui.

Entre aquests, trobem alguns dels epònims més antics. El gènere *Barnadesia* i la *Genista barnadesii,* van rebre aquest nom en honor de Miquel Bernades i Mainader[17], metge-botànic nascut a Puigcerdà que es va establir a Madrid, on fou primer catedràtic al *Real Jardín Botánico*; Bernades participà, el 1769, en el projecte de creació d'una acadèmia medicopràctica a Catalunya per promoure l'actualització dels coneixements mèdics. L'Herbari Bernades és una de les col·leccions més antigues i interessants que conserva l'Institut Botànic de Barcelona. C. von Linné va incloure el gènere *Barnadesia* a *Supplementum plantarum*[18], obra on se cita aquest gènere per primera vegada, i on fa constar: "*In memoriam Botanici Hispanici Barnadez dixit Mutis*", mentre que Marià de la Pau Graells, en la seva obra "*Ramilletes de plantas españolas*"[19], va batejar amb el nom *Genista barnadesii* una planta que havia estat descrita anteriorment per Miquel Bernades.

Per altra banda, el gènere *Paltoria* fou batejat amb aquest nom per Ruiz i Pavón en honor de Benet Paltor i Fité, metge-botànic que acompanyà Pehr Löfling a la Guaiana (1754-56), en l'expedició que la Corona espanyola va enviar, comandada per José de Iturriaga, per delimitar les fronteres entre els territoris d'Espanya i Portugal a la zona de l'Orinoco[20.] I el gènere *Masdevallia* deu el seu nom a Josep Masdevall i Terrades, nascut a Figueres, que va ser metge de cambra dels reis Carles III i Carles IV i tingué un paper molt important durant diverses epidèmies de febres pútrides; en aquestes epidèmies utilitzà un preparat de la seva invenció (també epònim), "l'opiata Masdevall", que ràpidament fou emprat arreu. Actiu en moltes altres àrees, el 1784 presentà una iniciativa de reforma de la formació en medicina[21].

CONSIDERACIONS FINALS

L'estudi de l'eponímia mèdica catalana va lligat indestriablement al de la història de la medicina a casa nostra.

Tot i que l'epònim és, o ha estat, durant aquests anys de desenvolupament d'aquest projecte una excusa, un mitjà per conèixer i donar a conèixer els metges i les institucions que hi estan o ho hi han estat relacionats, l'estudi dels epònims ens ha permès treure de l'oblit alguns metges, potser força coneguts en la seva època però no pas ara, i recuperar les seves contribucions a la medicina. Molts d'aquests metges han estat, i alguns ho són ara, acadèmics de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya.

La gran majoria dels metges i científics catalans que han originat epònims han tingut un paper destacat en el progrés de la medicina; seria injust oblidar les contribucions que hi han fet. Utilitzar aquests epònims o, en alguns casos, simplement recordar-los és una manera de retre homenatge a totes aquestes persones. És així com el coneixement de la història dels epònims ens porta al d'una part de la història de la medicina, de casa nostra.

Robert Merton, sociòleg especialitzat en ciència, fa més de 60 anys deia[22]: "*Els epònims són la forma més duradora i potser més prestigiosa de reconeixement institucionalitzat en la ciència*". Tot i que el món de la medicina ha canviat molt, encara són vigents les paraules que Eugene Garfield, un dels estudiosos de les publicacions científiques més importants del darrer segle deia, amb una visió potser una mica romàntica[23]: "*Els epònims són un dels darrers vestigis d'humanisme en una societat cada vegada més tecnificada i informatitzada*".

Però per a entendre el que significa o ha significat cada epònim i cada metge que n'ha estat l'origen cal contextualitzar-ho tot. L'interès que té l'estudi de la història, i que es pot aplicar -com no- a la medicina, es fa palès en les paraules del filòsof danès de la primera meitat del segle XIX, Søren Kierkegaard: "*La vida només pot ser compresa mirant enrere, però ha de ser viscuda mirant endavant*".

Si no coneixem bé el nostre passat, potser ens costarà més caminar cap al futur.

**NOTA: Aquest estudi està encara en curs. Les dades que s'inclouen són les que es disposava el 9 d'octubre de 2018, quan es va presentar el treball a l'Acadèmia.*

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

1. Guardiola E, Baños JE. De noms propis en el llenguatge: una visió històrica i actual de l'eponímia mèdica. Llengua, Societat i Comunicació. 2012;10:74-83.
2. Guardiola E, Baños JE. Creació de termes científics. A: Fargas Valero FX, coord. Espais Terminològics 2016. Creació terminològica: de Ramon Llull a les xarxes socials. En Primer Terme. 11. Papers. Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia; 2017. p. 53-72.
3. Baños JE, Guardiola E. Eponímia mèdica catalana. El collar de Casal. Annals de Medicina. 2005;88(2):84-89.
4. Casal G. Historia natural, y médica del Principado de Asturias... obra posthuma, que escribió del Doct. D. Gapar Casal; la saca a luz el doct. Juan Joseph García... Madrid: Oficina de Manuel Martín; 1762. p. 327-329.
5. Baños JE, Guardiola E. Eponímia mèdica catalana. El lligament de Gimbernat. Annals de Medicina. 1999;82(4):220-222.
6. Guardiola E, Baños JE. Metges catalans que han donat nom a plantes. Una aproximació al seu estudi. Gimbernat. Revista Catalana d'Història de la Medicina i de la Ciència. 2018;69(*):111-130.
7. Ruiz H, Pavón J. Florae peruvianae, et chilensis prodromus, sive novorum generum plantarum peruvianarum, et chilensium descriptiones, et icones. Descripciones y láminas de los nuevos géneros de plantas de la flora del Perú y Chile por don Hipólito Ruiz y Don Joseph Pavón, botánicos de la expedición del Perú, y de la Real Academia Médica de Madrid. Madrid: Imprenta de Sancha; 1794. p. 138.
8. Corbella J, Sèculi J. Nomina academicorum 1770-1995. Barcelona: Promociones y Publicaciones Universitarias S. A.; 1995.
9. Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya. Acadèmics. Consultable a: http://ramc.cat/academics/ Accés el 6 de setembre de 2018.
10. Bartolucci S, Forbis P. Stedman's medical eponyms. 2a. ed. Baltimore: Lippincott, Williams & Wilkins; 2005. p. 28-29.

11. Guardiola E, Baños JE. Sense amnèsia. Eponímia mèdica catalana. Annals de Medicina; 1999-2018. Volums 82-101. Articles consultables a: http://annals.academia.cat/nums_ant.php?idpub=7

12. Guardiola E, Baños JE. Eponímia mèdica catalana. Quaderns de la Fundació Dr. Antoni Esteve. Nº 1. Barcelona: Prous Science; 2004. Consultable a: https://www.esteve.org/ca/capitulos/documento-completo-16/

13. Guardiola E, Baños JE. Eponímia mèdica catalana (II). Quaderns de la Fundació Dr. Antoni Esteve. Nº 22. Barcelona: Fundació Dr. Antoni Esteve; 2011. Consultable a: https://www.esteve.org/ca/capitulos/documento-completo-17/

14. Guardiola E, Baños JE. Eponímia mèdica catalana (III). Quaderns de la Fundació Dr. Antoni Esteve. Nº 38. Barcelona: Fundació Dr. Antoni Esteve; 2016. Consultable a: https://www.esteve.org/ca/libros/quadern-eponimia-3/

15. Guardiola E, Baños JE. Catalan physicians contributions to medicine: a historical view through eponyms. Barcelona: Fundació Dr. Antoni Esteve; en premsa.

16. PubMed. US National Library of Medicine. National Institutes of Health. Consultable a: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/. Accés el 3 d'octubre de 2018.

17. Guardiola E, Baños JE. Eponímia mèdica catalana. Els epònims de Miquel Bernades i Mainader. El gènere *Barnadesia* i altres epònims. Annals de Medicina. 2014;97(1):33-38.

18. Linné C. Supplementum plantarum systematis vegetabilium editionis decimae tertiae, Generum plantarum editionis sextae, et Specierum plantarum editionis secundae. Brunsvigae: Impensis Orphanotrophei; 1781.

19. Graells MP. Ramilletes de plantas españolas escogidas por el doctor D. Mariano de la Paz Graells, académico de número de la Sección de Ciencias Naturales. Madrid: Imprenta y libreria de D. Eusebio Aguado; 1859.

20. Guardiola E, Baños JE. Eponímia mèdica catalana. Benet Paltor i el gènere *Paltoria*. Annals de Medicina. 2016;99(3):135-138.

21. Guardiola E, Baños JE. Eponímia mèdica catalana. L'opiata Masdevall. Annals de Medicina. 2008; 91(2):91-95.

22. Merton RK. Priorities in scientific discovery: A chapter in the sociology of science. Am Sociol Rev. 1957;22(6):635-659.

23. Garfield E. What's in a name? The eponymic route to immortality. Current Contents. 1983 nov 21;47:5-16.

Taula 1. Relació d'acadèmics de la Reial Acadèmia de Medicina de Catalunya (ordre alfabètic) que han donat lloc a epònims, epònim o epònims que han originat i any d'ingrés a l'Acadèmia[8,9]. Els epònims no mèdics (noms de plantes, insectes...) s'han marcat amb un asterisc (*).

Acadèmic	**Epònim**	**Any ingrés**
Hermenegild Arruga i Liró	Les operacions d'Arruga (6), la pinça d'Arruga, l'espèculum d'Arruga, el cerclatge d'Arruga...	1952
Adolf Azoy i Castañé	La prova d'Azoy	1969
Joan Francesc de Bahí i Fontseca	Gènere *Bahia**	1817
Miquel Bernades i Mainader	Gènere *Barnadesia*, Genista barnadesii**	1770
Lluís Barraquer i Bordas	Els signes de Barraquer i Bordas	1988
Joaquim Barraquer i Moner	La tècnica d'extracció de la cataracta de Barraquer	1988
Lluís Barraquer i Roviralta	La lipodistròfia progressiva de Barraquer-Simons	1922
Antoni Bayés de Luna	La síndrome de Bayés	2007

Jesús Maria Bellido i Golferichs	La reacció de Müller-Bellido-Bürger	1925
Ricard Botey i Ducoing	L'anestèsia local de Botey, el mètode de Gluck-Botey, la resecció submucosa de Killian-Botey	1905
Pere i Ramon Brugada i Terradellas	La síndrome dels Brugada, la fenocòpia de Brugada	2009 i 2011
Josep Maria Cañadell i Vidal	La síndrome de Vilanova-Cañadell	1949
Bonaventura Casals i d'Echauz	El casalímetre, el casalimagnes	1817
Manuel Corachán i García	La gastropèxia de Corachán	1925
Francesc Duran i Reynals	El factor de difusió de Duran Reynals	1936/1959
Amadeo Foz i Tena	El *Psychrobacter fozii*	1977
Valentí Fuster i Carulla	La polipíndola Fuster-CNIC-Ferrer	1996
Salvador Gil i Vernet	L'anestèsia extradural de Gil Vernet	1948
Josep Maria Gil-Vernet i Vila	Les operacions de Gil-Vernet (4)	1981
Agustí Gómez i Gómez	La maniobra de Gómez i Gómez	1957
Enric Juncadella i de Ferrer	El punt de Juncadella Ferrer	1946
Fernando Martorell i Otzet	L'úlcera de Martorell, la síndrome de Martorell, el signe de Martorell, la prova flebogràfica de Martorell, la síndrome de la fiblada de Martorell	1962
Josep Masdevall i Terrades	L'opiata Masdevall, gènere *Masdevallia**	1788
Emili Mira i López	El test de Mira, l'axistereòmetre de Mira	1933
Pere Nubiola i Espinós	La malaltia de Nubiola	1916
Benet Paltor i Fité	Gènere *Paltoria**	1771
Agustí Pedro i Pons	El signe de Pedro Pons, l'esplenomegàlia gastrorràgica hemocitopènica de Pedro Pons	1948
Tomàs Àngel Pinós i Marsell	El signe de Pinós	1932
Joaquim Piñol i Aguadé	La síndrome de Vilanova-Piñol	1977
Pere Piulachs i Oliva	La síndrome de Piulachs-Hederich, el signe de pinçament del flanc de Piulachs	1961
Antoni Puigvert i Gorro	L'operació de Puigvert, la malaltia de Puigvert	1952

Emili Roviralta i Astoul	L'ectòpia gàstrica parcial de Roviralta, la síndrome de Roviralta, la tècnica de Duhamel-Roviralta-Casas	1947
Lluís Sayé i Sempere	La síndrome de Burnand-Sayé	1930
Máximo Soriano i Jiménez	La periostitis deformant de Soriano, la síndrome de Soriano, el signe de Soriano	1953
Josep Trueta i Raspall	El mètode Trueta	1970
Enric Vidal i Colomer	El símptoma de Vidal Colomer	1952
Xavier Vilanova i Montiu	La síndrome de Vilanova-Cañadell, la síndrome de Vilanova-Piñol	1952
Ricard Zariquiey i Cenarro	*Speophilus cenarroi*, Bathysciola zariquieyi*, Galathea cenarroi**	1894
Acadèmic electe		
Ignasi Barraquer i Barraquer	El mètode o operació de Barraquer (la facoèrisi)	Electe 1935 Dim. 28.9.1947
Pere Farreras i Valentí	L'osteosclerosi endòstica pneumopàtica de Farreras	Electe 1957 † 17.5.1968
Jaume Ferran i Clua	El vaccí de Ferran	Electe 1920 Dim. 17.5.1921
Acadèmic que ha participat en altres epònims mèdics catalans		
Antoni Bayés i Genís	La calculadora Barcelona del risc de la insuficiència cardíaca (Calculadora BCN Bio-HF)	2002
Josep Maria Llovet	El sistema d'estadificació del càncer de fetge del Clínic de Barcelona (*Barcelona-Clinic Liver Cancer* [BCLC] *Staging Classification*)	2001
Joan Rodés i Teixidó	El criteri de Barcelona	1994/2002
Josep M. Carrera i Macià Santiago Dexeus i Font	La prova de Dexeus	2006 1958

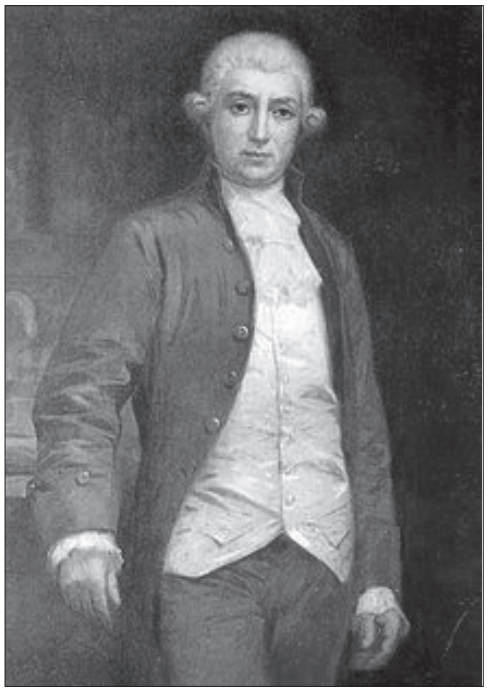

Dr. Antoni de Gimbernat

Dr. Josep Masdevall

Dr. Hermenegild Arruga

Dr. Josep Trueta

Dr. Emili Mira